

לצורך חול ויום טוב שני

שוע"ר סי' תצח

יא בהמה שהיא מסוכנת והוא ירא שמא תמות, אם כבר גמר סעודת יום טוב ואין צריך לה עוד ביום טוב, אסור לשחטה ביום טוב, שמשום הפסד ממונו לא התירו לו מלאכה גמורה שלא לצורך יום טוב שיש בה איסור מן התורה. אבל אם אין במלאכה איסור מן התורה, כגון שיש שהות ביום לאכול מבהמה זו כזית צלי אחר שתצא נפשה ... מפני שאם היו מזדמנים לו אורחים שלא אכלו עדיין היום ורוצים לאכול מבהמה זו היתה השחיטה מותרת, אם כן שחיטה זו נקראת מלאכת אוכל נפש ... אלא שחכמים אסרוה כל שאין בה צורך יום טוב, ובמקום הפסד לא העמידו חכמים את דבריהם.

שוע"ר סי' תקג

א כל מלאכת אוכל נפש לא הותרה ביום טוב, אלא אם כן עושה אותה כדי ליהנות בה ביום טוב. אבל אסור לאפות ולשחוט ולבשל ביום טוב מה שיאכל בחול. ואם אפה ושחט ובישל או עשה שאר מלאכות אוכל נפש ביום טוב לצורך מחר, אפילו הוא שבת שחל להיות אחר יום טוב, הרי זה לוקה מן התורה.

ב במה דברים אמורים כשעשה המלאכה ביום טוב סמוך לחשכה, בענין שאי אפשר כלל ליהנות ממנה ביום טוב עצמו, אבל אם אפשר ליהנות ממנה ביום טוב עצמו, אע"פ שאינו רוצה ליהנות ממנה ביום טוב ואינו עושה אותה אלא לצורך חול, הרי זה פטור מן התורה. אע"פ שאין המלאכה צריכה לו כלל ביום טוב שכבר אכל כל סעודתו, הואיל אם היו מזדמנים לו אורחים שלא אכלו עדיין היום היתה מלאכה זו צריכה להם, והיה מותר לו לעשותה, אם כן הרי מלאכה זו נקראת מלאכת אוכל נפש. ואף שאין לו אורחים, אין איסור מן התורה לעשותה. ומכל מקום חכמים אסרוה, והעושה כן מכין אותו מכת מרדות.

ד בשני דרכים התירו חכמים לעשות מלאכת אוכל נפש ביום טוב לצורך החול, אם נהנה מן מקצת מלאכה זו ביום טוב עצמו. האי שעושה כל המלאכה בבת אחת, כגון שממלא חבית של מים ונותנה על האש, ואין צריך לו ביום טוב אלא קיתון אחד, הרי זה מותר, כיון דבשעת עשיית המלאכה דהיינו בשעה שנותנה על האש היא נעשית כולה כאחת, ואינו מוסיף מלאכה לצורך החול.

ה הבי' שמקצת המלאכה שנהנה ממנה ביום טוב היא משבחת ומתעלה על ידי שארית המלאכה שהיא לצורך החול, ולפיכך אע"פ שאין כל המלאכה נעשית בבת אחת הרי זה מותר. כיצד מותר למלאות קדרה בשר אע"פ שביום טוב אינו צריך אלא חתיכה אחת, ואע"פ שלאחר שהעמיד הקדרה אצל האש הוסיף בה עוד בשר ... מותר, ואע"פ שהוא מוסיף במלאכה לצורך החול, מכל מקום כיון שהתבשיל יותר משתבח ומיתקן כשיש בשר הרבה בקדרה, נמצא שמה שהוא לצורך יום טוב הוא מתעלה על ידי מה שהיא לצורך החול, והרי כל המלאכה היא לצורך יום טוב.

ו אבל אם אינו צריך כלל לקדרה זו ביום טוב ... אף על פי שרוצה לאכול ביום טוב גם מקדרה זו אין הערמה זו מועלת לו כלום כיון שאינו אוכל אלא כדי להתיר לו הבישול.

ז במה דברים אמורים כשאינו עושה כל המלאכה בבת אחת, דהיינו שלאחר שנתן הקדרה אצל האש הוסיף בה בשר לצורך מחר, ונמצא שהוא מוסיף במלאכה לצורך מחר, ולפיכך אע"פ שמה שאוכל מקדרה זו ביום טוב עצמו הוא משתבח ומתעלה ע"י תוספת מלאכה זו, אין שבח ועילוי זה מועיל כלום, כיון שהוא בעצמו אינו צריך לשבח ועילוי זה כלל, שהרי אינו צריך לאכול כלל מן קדרה זו ביום טוב, ואינו אוכל ממנה אלא כדי להתיר לו לבשלה לצורך מחר.

אבל אם הוא עושה כל המלאכה בבת אחת ... מותר להערים ולומר אוכל מקדרה זו היום ואע"פ שאינו צריך כלל לאכילה זו ... ובלבד שלא יאמר בפיו שהוא מבשל שאר הבשר לצורך החול.

ז צריך להזהירם שלא יוסיפו בשר בקדרה אחר שכבר העמידוה אצל האש.

ח וגם נכון להזהירם שלא ינהגו כן אלא ביום טוב ראשון לצורך ליל יום טוב שני שהוא לצורך מצות שמחת יום טוב, אבל לא יבשלו בהערמה זו ביום טוב שני לצורך החול, לפי שיש מחמירין ואוסרים ההערמה לגמרי, ואין היתר אלא אם כן באמת הוא צריך למעט בשר, ואז התירו לו חכמים על דרכים הללו שביארנו. וכל בעל נפש יחוש לדבריהם אף ביום טוב ראשון לצורך ליל יום טוב שני.

ט ואף לסברא הראשונה אין היתר להערים אלא קודם אכילת שחרית.